

GIPOOTIREOZ

Rahimov Javohir
Jumaboyeva Shaxnoza
Alfraganus University

KIRISH

Gipotireoz – bu qalqonsimon bez gormonlari (tiroksin – T4 va triyodtironin – T3) yetishmovchiligi natijasida organizmda metabolik jarayonlarning sekinlashishi bilan kechadigan endokrin kasallikdir. Ushbu kasallik butun dunyo bo'yicha keng tarqalgan bo'lib, ayniqsa ayollar orasida ko'p uchraydi. Gipotireoz o'z vaqtida aniqlanmasa, yurak-qon tomir, asab tizimi va reproduktiv tizim faoliyatida jiddiy buzilishlarga olib kelishi mumkin.

Kalit so'zlar: *Gipotireoz, qalqonsimon bez, gormon yetishmovchiligi, metabolizm, endokrin kasalliklar.*

Ключевые слова: *Гипотиреоз, щитовидная железа, гормональная недостаточность, метаболизм, эндокринные заболевания.*

Keywords: *Hypothyroidism, thyroid gland, hormone deficiency, metabolism, endocrine disorders.*

Asosiy qism

1. Kasallik sabablari va patogenezi

Gipotireozning asosiy sabablari: autoimmun tireoidit (Hashimoto kasalligi), qalqonsimon bezni jarrohlik yo'li bilan olib tashlash, yod yetishmovchiligi, ayrim dorilar (litiy, amiodaron) va tug'ma anomaliyalar. Patogenezida qalqonsimon bez gormonlari ishlab chiqilishi kamayishi natijasida organizmda energetik jarayonlar pasayadi, oqsil, yog' va uglevod almashinuvi sekinlashadi.

2. Klinik belgilar

- Holsizlik, tez charchash
- Sovuqsevarlik
- Tana vaznining ortishi
- Shishlar (ayniqsa yuz va qo'llarda)
- Quruq teri, soch to'kilishi
- Depressiv kayfiyat
- Ayollarda hayz ko'rish siklining buzilishi

3. Asoratlari

- Yurak yetishmovchiligi
- Ateroskleroz
- Reprodukativ muammolar (bepushtlik)
- Og'ir hollarda – miksedematoz koma

4. Profilaktika va himoya choralari

- Yodga boy ovqatlarni iste'mol qilish (dengiz mahsulotlari, yodlangan tuz)
- Qalqonsimon bez faoliyatini muntazam tekshirib turish
- Sog'lom turmush tarziga rioya qilish
- Autoimmun kasalliklarni erta aniqlash va davolash

5. Davolash

Gipotireozni davolashning asosiy usuli – qalqonsimon bez gormonlarini (L-tiroksin) umrbod qabul qilishdir. Doza bemorning yoshiga, tana vazniga va kasallik darajasiga qarab belgilanadi. Davolash jarayonida TSH (tirotrop gormon) darajasini muntazam nazorat qilish muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Gipotireoz – keng tarqalgan endokrin kasalliklardan biri bo'lib, u organizm metabolizmini sekinlashtiradi va ko'plab a'zolar faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Kasallikni o'z vaqtida aniqlash va gormonlarni almashtiruvchi terapiyani boshlash orqali bemorning hayot sifatini tiklash mumkin. Shuning uchun profilaktika va muntazam tibbiy nazorat muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Harrison's Principles of Internal Medicine, 2023.
2. WHO. Thyroid disorders fact sheet, 2022.
3. O'zbekiston Respublikasi Endokrinologiya ilmiy markazi ma'lumotlari.